

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava, Strossmajerjev trg 1.
Telefon št. 73.

Leto XXIII.

Št. 4.

Kranj, 28. januarja 1939

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40- din, polletno 20- din,
četrtletno 10- din.

Čast

„Čast komur časti!“ Ne gre za to. Kdor pričakuje kaj časti, mora poskrbeti sam, da kaj časti zasluži. Pesnik pravi: „Beseda dana — vez velja“. Nastal je izraz „mož-beseda“. Za to gre. Da kdo besedo, ustmeno ali pisмено in se drži te dane besede. To je častno in takemu gre čast.

Kako je dandanes? Ni treba, da kdo postane pesimist. Nekaj jo je vedno primajkovalo med ljudmi. Le Regul je držal besedo in se povrnil. So poštenjaki v navadnem življenju, dosti jih pa ni. Sin da besedo očetu, morda jo celo zapišejo, ampak že jutri ga poriva čez prag. Morda je danes huje kod nekdanj, ampak „sneđenih besed“ še nikoli ni primanjkovalo. Navadno se boš cpekel, ako se zaneses na dano besedo, pri pisani besedi pa se boš morda celo zatekel k sodniku. Pa ni treba, da bi zato skočil iz kože.

Grdo se je obrnilo v širnem svetu, na mednarodnem torišču. Francoz je veljal za gentlemana pri dani besedi, vsaj do sedaj je veljal. Pa bi bili v Pragi zadnjič, ko je šlo za dano besedo! Ni zameriti Čehom, ako so obupavali nad svetom in življenjem. Polagoma se je to vgnezdilo, da je beseda „čast“ skoraj izginila pri mednarodnem občevarju. Imamo v svetu razne dane besede in pakte, še vedno jih skle-

pajo, vsak dan se vidi, da sta dva napravila pogodbo. Smešno. Za pakt, pogodbo, morata biti pač dva in če le eden ne drži besede, je pakt le še — smešnica. Svet je poln takih — smešnih. Pričelo se je tedaj, ko je prvi minister evropske države imenoval pakt „kos cunje“. Zdjaj gre naprej. Drug drugemu podpisujejo, pa vsi smatrajo vse le za cunjo, za kos navadnega papirja.

Poljaki imajo na primer pakt s Hitlerjem. Hitler ga potrebuje radi Rusije. Poljaki ravno sedaj vodijo pregovore za obnovev tega pakta. Sicer zelo „smešno“. Poljaki pa vedo, da je to le cunja, in sklenejo nenapadalen pakt z Moskvo.

Se celo vrsto takih slučajev bi lahko navedli. Diplomacija je bila že od nekdanj kočljiva pri „časti“. Sledi nujno, in tu vse tarnanje prav nič ne pomaga, da se mora vsak pripraviti, oborožiti, ako noče, da ga sosed ne požre in oborožiti se mora tudi dasi sam sosed noče snesti.

V danih razmerah naša diplomacija ne bo najslabša. Še najbolje je za nas, da se držimo proč od vseh homatij, dokler je to sploh mogoče in da se oborožimo, dasi je vse to norost. Nič ne pomaga. Vsaka beseda in morda vsak pakt bo veljal le tedaj, če bo za besedo tudi dolg meč vse drugo je le — smešnica. Hudo je, če morajo narodi ječati pod težo oboroževanja, pa je le edino sredstvo, ako nočejo pod — tujo peto.

J. M. T.

Iz proračuna okrajnega cestnega odbora v Kranju

V četrtek, dne 19. januarja se je vršila seja uprave okrajnega cestnega odbora. Na seji se je obravnaval proračun za leto 1939-40, katerega so končno redigirali in ga bodo potem predložili plenarni seji radi odobrenja. Proračun sam kot tak izkazuje dohodkov 3.086.246.— din in ravno toliko izdatkov. V proračunu je nespremenjena, t. j. nezvisena doklada v višini 18% na neposredne, dokladam podvržene državne davke. Ta doklada bo iznesla 966.897.— din.

V proračunu, ki je sedaj razgrnjen radi vpogleda ter javnosti na razpolago, je precej zanimivih števil, iz katerih moremo posneti o načrtih, ki jih ima okrajni cestni odbor za v bodoče.

Za dobavo gramoza, napravo in vožnjo je v proračunu predvidena vsota 498.725.— din. Okrajni cestni odbor je pač uvidel potrebo naših cest, od katerih so nekatere res v slabem stanju ter predvidel vsoto, ki bo zadostovala za vzdrževanje vseh cest v kranjskem okraju. Lansko leto je odbor isto tako predvidel dovolj denarnih sredstev za nabavo gramoza, vendar je banovina odobrila mnogo manjši znesek in sicer samo 300.000.— din, kar so v minulem letu tudi občutno kazale naše ceste.

Prispevek občinam za vzdrževanje občinskih cest in objektov na njih se je letos zvišal in sicer od 35.000 din, kolikor je bilo v zadnjem proračunu, na 60.000 din. Vse občine bodo podzdravile težnjo cestnega odbora, da jim pomaga pri vzdrževanju cest, vendar je ta znesek gotovo še premajhen, če upoštevamo veliko mrežo občinskih cest in številu občin v kranjskem okraju. Vendar se večjega zneska v ta namen za enkrat ne more predvideti, a da se ni bi davkoplačevalcev še bolj obremenilo.

Cestni odbor je v proračunu tudi predvidel znesek 175.000 din kot prispevek k gradbenim skladom za posamezna dela, ki jih ima namen izvršiti v bližnji bodočnosti. Tako je letos zopet predvidel za gradbeni sklad preložitve banovinske ceste pri železniški postaji Sv. Jošt znesek din 50.000 kar znaša z lanskim prispevkom skupaj 90.000 din. S tem pa še ni zbrana zadostna vsota k polovici stroškov, ki bodo predvidoma okoli 300.000 din.

Zaradi modernizacije državne ceste skozi Kranj od Savskega mostu je moral odbor vrtirati skladu za napravo priključkov na to cesto in sicer pri Delavskem domu v Kranju proti Čirčičam ter na Jezejski cesti pri „Bek-

selnu“ znesek 100.000 din. Za to so predvideni stroški cca. 150.000. V tem skladu je predvidena tudi vsota 25.000 din za modernizacijo priključka banovinske ceste iz Besnice na cesto od mostu proti kolodvoru, ki se bo popravila še letos. Tudi gradbenemu skladu za tlakovana nje dovozne ceste k železniški postaji v Trziču je v proračunu dotiran znesek 25.000 din.

Glede samih posameznih gradbenih skladov je stvar sledeča: Okrajni cestni odbor stavlja v vsakoletni svoj proračun zneske, da pripravi polovico proračunskih vsot za dela, ki jih namerava izvršiti. Ko je tako zbral v posameznih gradbenih skladih polovico potrebnega zneska, tedaj zaprosi banko upravo, da tudi ona prispeva svoj polovico. Šele potem je mogoče načrt realizirati in razpisati licitacijo za oddajo del.

Med glavnimi deli, ki jih bo v letu 1939-40 izvršil okrajni cestni odbor pač spada modernizacija ceste od Savskega mostu do železniške postaje v Kranju kakor tudi prostora pred samo postajo. V ta namen je predvidena vsota 759.585.— din. Vsa cesta bo tlakovana z malimi granitnimi kockami ter bo cestišče široko na delu od mosta do križišča proti Gorenji Savi 6 m. Na desni strani bo v zvezi z novo razširitvijo mostu hodnik za pešce in sicer v širini 2,50 m. Od križišča proti Gorenji Savi in Stražišču bo cesta široka 8 m, na vsaki strani pa bo imela po en hodnik širok 2,50 m. Cesta proti Besnici bo ob tej priliki tudi urejena ter njen priključek moderniziran, širina pa 5 m. Prostor pred postajo bo urejen na ta način, da bosta do pred vhod v postajo na vsaki strani po en hodnik za pešce v širini 2,50, cestišče pa bo široko 10,50 m. Od glavnega vhoda proti skladiščem pa bo širina 13 m, da bo mogoče tudi večjim avtobusom nemoteno obratovanje. K tej postavki bo predvidoma prispevala železniška uprava 1/3 in sicer 159.585.— din.

Kot drugo važno delo bo odbor v letošnjem letu razširil in deloma preložil cesto na Zg. Jezerkem. Od Kazine dalje se nahaja 3,5 m širok lesen most po domače „Roblekov“. Tega bodo razširili na 5 m, poleg tega pa v dolžini 0,5 km deloma preložili in uredili cestišče, za katero je svet že odkupljen. Za to je predviden znesek 75.000.— din.

V Preddvoru se bo izvršila korekcija ovinkov in kanalizacije. Pred gostilno Križnar dela cesta namreč hud ovinek. Zelo nerodno pri tem ovinku pa je to, da visi cesta na zunanjo

stran. Zato bodo sedaj ves prostor nasuli in uredili kanalizacijo, tako da bo cesta imela pravičen ovinek in da bo nekoliko visela v notranjo stran. Predvidena vsota znaša din 50.000 din.

Letos se bo tudi pričelo z gradnjo poslopja cestnega odbora ob cesti na Kokrico ter je za to predviden znesek 400.000 din.

Položaj naših mlinarjev in žagarjev

Gradbeni minister g. Stošovič je po sklepu ministrskega sveta izdal z ozirom na potrebe melioracijskega fonda naredbo, s katero so bili precej prizadeti posestniki naših podeželskih mlinov in žag. S to naredbo je bilo namreč odredjeno, da morajo plačati:

a) Mlinarji od vsakega mlinkega kamna letno din 30.—

od vsake mlinke stope letno din 10.—

b) Žagarji pa plačajo od vsake kline (rezila) letno din 30.—

Ta nova obdaveba je tudi sicer precej nejasna in v nekaterih ozirih pomanjkljiva. Združenje mlinarjev in žagarjev v Kranju, ki obsega ozemlje kranjskega in škofjeloškega okraja, je vsled tega storilo korake, da se po možnosti in po proučitvi vseh okoliščin ta naredba ukine, ako pa je to nemogoče, pa vsaj v izdatni meri ublaži.

Finančni minister g. Leticia je že pred dvema letoma uvidel skrajno težki položaj naših kmečkih mlinarjev. Zato je tudi pretresajoč vprašanje pridobnine, ki bi jo morali plačevati naši podeželski mlinarji, z naredbo, ki je bila potrjena od ministrskega sveta, opustil kmečke mlinarje tega davka. Zal je ta naredba dobila veljavo samo za kmečke mline z dvema kamnoma.

Upravna oblastva razlagajo omenjeno naredbo gradbenega ministrstva, da je ista zadela tudi vse mlinarje in žagarje, torej tudi take, ki niso obrtniki, ampak so kot posestniki v družbi postavili mline in žage, kjer meljejo samo njihove domače žitne pridelke in žagajo samo svoj domač les, vse to za lastno uporabo. Omenjena naredba zasega tudi one mlinarje, posebno pa žagarje, ki za svoje mline in žage ne uporabljajo tekoče vode, ampak žene njihove mline voda iz lastnih nabiralnikov — rezervoarjev.

Mlinarji in žagarji so se svoječasno zoper to naredbo že pritožili potom zbornice TOI v Ljubljani. Ministrstvo za gradbe pa je njih pritožbo zavrnilo z motivacijo, da je to obdavečenje z ozirom na milijonske podpore, katere plačuje ministrstvo iz melioracijskega fonda letno za po vodi in poplavih povzročeno škodo naravnost: „sitnica“ — malenkost. Ne smemo dvomiti o točnosti motivacije ministrstva, vendar smemo pripomniti, da mlinarji in žagarji v kranjskem in škofjeloškem okraju od obstoja države pa do danes niso bili deležni še nobenih podpor iz imenovanega fonda, saj mlini in žage, katerih lastniki so posestniki kmetje — obrtniki, ter mlini in žage, za katere se uporablja voda iz rezervoarjev, nimajo prav nič skupnega z melioracijami.

Iz naslednjega se tudi more ugotoviti, kako hudo zadene to obdavečenje kmečke mline in žage — četudi z obrtjo:

Kmečki mlini imajo po navadi 2 do 5 kam-

Upamo, da se bo tudi banovina v polni meri strinjala s programom cestnega odbora in odobrila v celoti zasnovani načrt. Vsekakor pa smemo reči, da se iz sedanjega proračuna jasno vidi velika aktivnost našega cestnega odbora, ki mora v primeri z drugimi odbori, ki imajo višje doklade, ravno tako in morda še več storiti za dvig cestnega omrežja.

nov in 6 do 10 stop. Ti mlini prejemaajo žito za mletje od okoliških kmetov, ravno tako tudi žage. Količina mletve je torej odvisna od količine letnega pridelka. Vsi ti mlini in žage stoje po veliki večini ob potokih in vodah, ki imajo ob času suše ali pa mraza tako malo vode, da morajo mlinarji ustaviti svoj obrat za več ali manj časa.

Kmečki mlinarji nabirajo žitne pridelke od tedna do tedna ter jih zopet zmlete dostavljajo kmetom. Kmet in kmečki mlinar sta tako torej tesno povezana drug na drugega in drug od drugega odvisna. Kmet namreč zelo redko more prodati svoj malenkostni pridelek žita, ampak ga da v mlin, kjer mu za meljavo ni treba plačati z denarjem, ampak z odstotki žita. Danes dobi mlinar pri kmetu žito, drugič dobi ječmen za predelavo v ješprenj, tretjič zopet proso za predelavo v kašo, v jeseni pa dobi različna slaba žita za predelavo v svinjsko krmo. Da more mlinar ugoditi vsem tem zahtevam, mora imeti za te posamezne vrste pripravljene mlinke kamne, ki služijo vsak svojemu namenu in so za vsako drugo mletje neporabni. Zato ima mlinar posestnik 4 kamnov, po navadi 2 kamna za mletje moke, enega za mletje odpadkov, enega pa za luščenje prosa. Stope pa predelujejo ječmen v ješprenj. Kadar delajo in meljejo kamni, ne delajo stope in zopet narobe.

S stopami pa naredi mlinar — imeti jih pa more najmanj 8 — na en dan največ en merik ješprenja, za kar prejme plačilo 2 l ješprenja. Tolik in tako ogromen je torej zaslužek našega kmečkega mlinarja! Od teh skromnih 5 din, kolikor stane 2 l ješprenja, mora sedaj mlinar plačevati še poseben davek, od od vsake stope po din 10, ko zasluži v času najboljše konjunktore s celim mlinom 5 din na dan!

Skušnje so pokazale, da stope delajo letno komaj 2 do 3 mesece ter v tem času zaslužek pri stopah, t. j. takrat celega mlina, nikoli ne presega 300.— din. Od te vsote mora plačati naš kmečki mlinar „sitnico“ din 80.—, čeprav je bil pred dvema letoma oproščen vsake pridobnine in vsakega davka.

Tako je stanje! Združenje mlinarjev in žagarjev v Kranju je sestavilo v tem pogledu obširno spomenico, ki jo je poslalo sedanjemu ministru za gradbe dr. Mihi Kreku s prošnjo, da naredbo o plačevanju tega davka vsaj omili, če se že ne more popolnoma ukiniti. Spomenico so prejeli tudi vsi narodni poslanci naše Gorenjske ter Kmetijska zbornica v Ljubljani.

Upamo, da bo akcija naša razumevanje pri merodajnih in da bo naš minister dr. Krek z njemu lastno uvidevnostjo ublažil težki gospodarski položaj našega kmečkega mlinarja in žagarja.

V spomin blagopokojnemu biseromašniku Blaziju Grči

Rodil se je 29. januarja 1846 na Spodnji Belici pri Preddvoru. Ravno prihodnjo nedeljo bi bil obhajal svoj 93. rojstni dan in čez teden dni svoj god. Toda Bog je odločil drugače! Na sveto noč, ko še niso utihnili svetovnočni zvonovi ga je poklical k sebi novorojeni Kralj, ki ga je vse življenje zvesto ljubil.

Ni naš namen, da bi pisali o rajnem biseromašniku, koliko dobrega je storil v goriški naškofiji. Pač pa hočemo priklicati v spomin nekaj del, ki jih je naredil v Senčurju. Tu je užival svoj zasluženi pokoj, ki pa zanj ni bil pokoj, delal je kakor mlad kaplan in to do

svojeja 91. leta. Potem je rekel: Še bi rad delal, a vidim, da ne morem več!

Ko je leta 1916. pribežal kot begunec iz Primorskega v svojo hišico v Senčur, se še ni dobro oddahnil in že je opravljal nekako službo vojnega kurata, kjer je vsako nedeljo pridigal in maševal vojakom, ki so bili nastanjeni v senčurski fari.

Ko smo praznovali leta 1918. praznik zedinjenja, je bil on prvi, ki je Senčurjanom kot navdušen Slovence in Jugoslovan govoril o pomenu prvega decembra!

Ako je bilo treba kje kaj urediti, pominiti,

je bil zopet on tisti, ki je vse z lahkoto uredil. Saj je bil nglede mož, ki ga je vse spoštovalo in ljubilo!

Velik prijatelj in sodelavec je bil Prosvetnemu društvu v Šenčurju, kateremu je bil v težkih časih predsednik. Z velikim veseljem se je udeleževal vseh predstav, predavanj in drugih društvenih nastopov. Bil je najboljši član Prosvetnega društva. Zato so ga društveniki izvolili za častnega člana.

Glavno njegovo delo in veselje pa je bilo v cerkvi, kjer se nikdar ni ustrudil. Pomagal je domači duhovščini. Ob sobotah zvečer in ob nedeljah zjutraj je bilo njegovo domovanje v vedno oblogani spovednici. Prav od spovednice se je najtežje ločil. Doma je največ molil in bral. Kar je bral v časopisih je kaj rad pripovedoval svojim sosedom, ki so ga imeli nad vse radi. Saj je bil sosed, da je malotakih. Pesniška žilica ga tudi na starost ni zapustila. Posebno za razne slovesne prilike je kaj rad zložil kake prigodno pesmico ali de-

klamacijo — najrajši v lepo šaljivem tonu.

Ob devetdesetletnici mu je Prosvetno društvo kot častnemu in zaslužnemu članu poklonilo lepo palico z devetimi grčami, izmed katerih je vsaka predstavljala 10 let življenja. Ko so mu ob izročitvi društveniki izrazili željo, naj li mu ljubi Bog poklonil še deset let življenja, da bi mogli pridejati še deseto grčo, je g. biseromašnik zmajal z glavo in rekel: „Gospodje! To pa je nemogoče!“ In res ni bilo mogoče. Sedaj že rajni g. župnik Franc Rajčević je biseromašniku za 90. god pisal za voščilo zelo lepo pismo, v katerem pravi med drugim: „Kadar bo Tvoje romanje po tej solzni dolini — sonce, sonce svetlo za vedno zatonilo za goré, naj Te v nebesih na vekov veke objame Jezusovo presveto Srce.“ To se je zgodilo za njegov 93. god. Izpolnila se je g. biseromašniku zadnja prošnja, ki jo je sam določil za svoj nagrobni spomenik: „O Bog, zbudi žrtev smrti zopet v rajskem zlatem vrtiljaku“

organizacija Zveza združenih delavcev. To je organizacija, ki se v prvi vrsti zavzema za tako zapeljan in prevaran delavski stan. Saj je njen program in cilj, kake zboljšati delav. razmere in pretrgati vse vezi, ki tlačijo delavca k tlom. Komur je za resen napredek in dobrobit slov. delavstva, naj se priključi naši

organizaciji. Komaj 3 leta obstoja, pa ima že ze seboj približno 5.500 članov, za seboj ima zapisano v srcih slovenskega delavstva nebroj dobrih del katerih v tako kratkem obstoju do sedaj še ni naredila nobena druga organizacija. Dobro premislite in prudenite, predno boste v svoji tovarni oddali glas.

Kdo je kriv, da naš meščanski in podeželski svet posnema tuje, posebno nemške noše?

Nehote se nam vsiljuje tako vprašanje, ko opažamo posebno v poletnih mesecih vedno čišče naše slovensko ljudstvo v tujih spakedranjih nošah. V naravi človeka je, da po opičje posnema, kar se mu zdi lepo in si tako ustvarja „modo“. V naše kraje pa prihaja preko mej mnogo tujih noš in šeg. Zato ni čudno, da se naš svet, posebno v obmejnih krajih oprijemlje tujih običajev. V človekovi naravi pa je, da predvsem rad posnema kar je tujega in posebno glede noše, da je pestra in živahna. Doslej se pri nas nihče ni potrudil, da bi v tem smislu pravilno vzagolil in poučil naš narod, da imamo mi Slovenci svojo narodno skrinjo polno narodnih dragocenosti. Zato se ne smemo čuditi, da k temu vprašanju ne bo-

mo odpomogli, dokler našemu narodu ne bomo nudili onega, kar si želi.

Da bi se končno tudi to naše najbitnejše narodno vprašanje rešilo v naše skupno dobro, se je že pred dvema letoma ustanovilo narodno-propagandno društvo „Naša skrinja“, ki izdaja tudi periodično revijo „Naše noše“. Zadržna revija, ki je ravnokar izšla, prinaša najnovejše vzorce v naravi, noše in navodila za propagando narodnih noš. Bliža se sezona tujskega prometa, do tedaj moramo biti pripravljeni, da bomo našo vas in mesto odeli svoje domače lastno narodno blago in vzorce. Narod bo rad posegal v naše domače skrinje, samo da bo poučen o vrednosti njihove dragocene vsebine.

Zato vabimo naše narodno-obrambne, prosvetne in kulturne organizacije, da podpirajo iniciativnost društva „Naša skrinja“. Naša narodna javnost pa naj izkaže svojo zavednost s tem, da zavrača tuje noše in vzorce blaga ter se za vsako priliko oblači v domače narodne noše. Opozarjamo na najnovejše športne, prazniške in običajne narodne noše, ki jih je izdalo društvo.

19 letno deklet pobegnilo z doma neznanu kam

19 letna tovarniška delavka Ana Hribar rodem iz Zagor pri Smedlunku uslužbena v tovarni „Intex“, je dne 7. januarja pobegnila z doma in se še do danes ni vrnila. Iz njenih izjav, ki jih je dala pred pobegom, domnevajo mnogi, da si je končala življenje, sploh pa govorijo v zvezi z njenim skrivnostnim begom marsikaj resničnega in neresničnega o njej.

Ana Hribar je bila precej čedno deklet,

Vsemu delavstvu

Le še kratak čas nas loči od mesca februarja — do volitev obratnih zaupnikov po tovarnah. V tem mesecu se bo pokazalo, komu bo odšel naprej delavstvo zaupalo. Dosedanji zaupniki bodo morali svoje funkcije oddati drugim.

Poglejmo malo v delovanje nekaterih zaupnikov — ali so izvrševali svoje delo res za delavstvo — ali po večini za svojo osebo — lastni žep. Ali je bila skoro večina dosedanjih zaupnikov res za delavstvo? Pred vsem moramo poudariti, da so bili obratni zaupniki po kranjskih tovarnah po večini pripadniki socializma in komunizma. Ti so v prvi vrsti skrbeli za sebe in svoje rdeče in plave ljubljence, a naše katoliške delavce so tlačili in zaničevali, mesto da bi jim v potrebi nudili pomoč, so celo večkrat posredovali pri podjetju z lažmi, da so jim plače znižali mesto povsili. To in še vse kaj drugega se je po tovarnah godilo in naši delavci so hočeš nočeš morali vse to prenašati in trpeti pomanjkanje. Delavstvo, ki je svoje interese zaupalo — je bilo še vedno razočarano od svojih „zaupnikov“. Vprašamo zavedno katoliško delavstvo, kdo bo še volil take pristaške zaupnike. Pomen bližajočih se volitev je še letos ve-

liko večji kot druga leta, ker je z 31. januarjem odpovedana tista nesrečna kolektivna pogodba za tekstilno delavstvo. Le od zaupnikov je v največji meri odvisno ali bo sploh nova kolektivna pogodba podpisana in kakšna bo. Zato delavci in delavke, sedaj je čas, da izvolite oziroma postavite v ospredje take ljudi, ki bodo po vašem mišljenju res zmožni in delavni ne samo za sebe, temveč v prvi vrsti za skupno tekstilno delavstvo. Ne dajte se begati od raznih marksističnokomunističnih agitatorjev, ki bodo sedaj z vso svojjo besnostjo padli nad vas in vas skušali s podlimi lažmi in grožnjami zavesti v svoje vrste. Spomnite se samo, kako so vas leta 1936 pustili na celi — sami so se pa vdajali razkošju in si po možnosti polnili svoje žepce z denarjem, ki ste ga vi morali krvavo prislužiti in odtrgati od vojnih ust. Ne nesedajte njihovim lažem ter se ne menite za njih grožnje, kajti te grožnje in obljube se bodo spremenile v prazen nič, vas pa ki jim boste naselili, tirali v novo trpljenje in izkoriščanje po tovarnah. Zato sedaj premislite — sedaj je še čas potem bo prepozno.

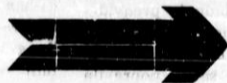
Letos bo po nekaterih tovarnah postavila svojo listo tudi katoliška delavska strokovna

Dne 4. februarja 1939

OTVORITEV GORENJSKE OBLAČILNICE

v Prešernovi ulici 18 (pri Pučniku)

Vsem se toplo priporočata krojaška mojstra:

Štefan Čenčič
prej pri tvrčki Albin Jazbec v Kranju
in Kozelj Franc

Mimica Zagorska:

Marija Taborska

(Zgodovinska povest iz dobe turških časov.)

I.

Ceste so se razmočile, bila je pomlad. Pomlad v letu tisoč sturiso tri in devetdesetem. Čudna je bila tista pomlad. Vrnile so se sicer lastovke v gnezda, k podstrešnim tramovom pripete, a njihova pesem ni dramila dežele v veselo upanje. Tudi prve rože so cvetele, njihovi cvetovi so bili bledi, ljudje jih niso videli. Pomlad. Modrikaste meglice nad travniki, sinjina neba, prvo, plaho zelenje. Živna muka po gozdovih, črednik nosi za trakom šop cvetočega vresja in prvo vijolico, pod pazduho tišči butaro muževnih vrb. Rožmarin in roženkravt sta sveže zelena, na nageljni brsti prvi popek in dekle ga z radostjo in tiho bolj ogleduje. Na polju pa vonj preorane zemlje, gruda puhti sopar, voliči so oznojeni, plug pa le škrtja in reže brazde, žuljava kmetova roka ga tišči v tla. Potem mče seme v zemljo, upa, da mu bo dobro obrodilo, srce se mu smeje in mu trepeta. Skrb že stoji ob njem: nemara pobije toča, pridejo kobilce, gradu bo treba oddati desetino, morda prirojni Turek in potepta zlato žitnih polj. Po cesti stopajo samotni popotniki, vmes dirjajo na iskrih konjičkih prešerni valpti, poslanci deželnega vojvode Viljema Turjaškega na gradove nosijo sporočila visokega gospoda. Počasi stopajo otovorjeni konji v dolgih vrstah, ob njih pojo in vriskaje mladi tovarniki. Stari so resni, pomilovalno gledajo mladino. A mladi vriskajo, pojo in komaj čakajo, da bi se nageljni na oknih razceveli.

Tako je bilo vsako pomlad, tudi to leto ni bilo drugače. In vendar ne čisto tako. Orač je upognil tilnik nižje kot poprej, glava je klonila globlje k zemlji. Dekleta so gledala nageljne, v oči so se prikrdle solze. Ta ali ona se je morda spomnila fanta, ki so ga Turki ubili, prišlo ji je na misel dekle, ki so jo zvezano odpeljali v daljno Turčijo in prodali tistemu, ki je največ ponudil zanj. Prešerna tovarniška pesem je postala mehka, otožna, skoro bolna, žalostna. Pesem ni več govorila o cvetočih travnikih in zelenih poljih, o zalih dekletih in o nageljnih o roženkravtu in o tihih kamricah. Jokala je in se spominjala prelite krvi, spominjala se ljudi, odgnanih v strašno sužnost, plamen, solze, kri in rane, vse je bilo v pesmi. Ljudem so srca drhtela, ko so jo poslušali. Samo

eno oporo so imeli, tja so gledali vsi. To so bili tabori. Nizki griči, na gričih cerkvice, okrog obzidje, marsikje so skrivni podzemeljski hodniki vezali tabor z vasjo. Toda tabori so bili majhni, branili so jih le slabo oboroženi kmetje, turška sila pa je bila strašna, nezlomljiva. Z bojaznijo so gledali, vrhove gora, ki so že tolikokrat zažareli v ognjenem sijaju, v tistem strašnem žaru, ki je značil, da bo dežela tonila v morju krvi in solza. Pomlad je bila, vsa lepa in sladka, taka kakor pesem na vasi, v dušah pa je žvela podzavestna slutnja groze. Med vriski in med smeh se je mešala, motila je lepoto lunojasnih noči. V tej lepoti so ljudje podvojeno čutili, da se nekje tam spodaj grozeče bliska polmesec.

Na Posavcu v gostilni Stefana Lavrenčiča so sedeli štirje možje. Bili so tu praznik Matija iz Otoč, svobodnjak Pankrac iz Ljubna, tlačan Kovač s Posavca in Vilibald mogočni svobodnjak iz Podbrezja. Noč je bila temna in pozna, vino je bilo kisel in možje mrki.

„Kaj pravi Leopold?“ je vprašal Pankrac Vilibalda.

„Ne vpjij, Pankrac,“ je plašno svaril oštir. „Oskrbnik Leopold ima po vseh vaseh volhune, da prisluškujejo pod okni in mu vse sproti neso v gune. Plačal sem že pet ogrskih goldinarjev, premislite, to ni mala reč. In še v ječo bi skoro prišel.“

„Hudič!“ je zavpil Vilibald in s težko roko udaril po mizi, da so se možje zganili. „Mar že res vse trepeta pred to zverjo?“

„Sam si rekel: „pred zverjo.“

„Res, pred zverjo,“ je pribil Vilibald. „Ali nam ne pleni naših domov?“

„Gorazdova hči,“ je znil tlačan Kovač.

„Kaj pravi Gorazd?“

„Kaj hoče? Hčer pretepa, onega preklinja.“

„Ubije naj ga!“ je siknil Vilibald.

„Kaj pravi Leopold?“ je ponovil Pankrac vprašanje.

„Kaj pravi? Da bo letos terjal dvojno davščino.“

„Kaj?“ so zazijali možje.

„Da bo letos terjal dvojno davščino,“ je jasno in določno ponovil Vilibald.

„Koliko si mu plačal?“

„Dvajset ogrskih goldinarjev. Dvajset sem mu jih ostal dolžan.“

„Za štirideset ogrskih goldinarjev že kupiš kajžo,“ je rekel Pankrac in se pridružil. „Ti, s čim pa opravičuje tako ravnanje?“

„Deželni vojvoda Viljem Turjaški je poslal pisma

vsem oblastnikom, naj pobirajo dvojno davščino, da bodo oborožili vojake zoper turško silo. Čuti je, da se Turki vznemirjajo in hočejo spet priti na Kranjsko, kjer je še dosti plena.“

„Le kje vzamejo plen?“ se je čudil Pankrac. „Selišča tolikokrat požgana, polje slabo obdelano, denar gre za davščino in v Turčijo roma, da se z njim odkupujejo talci. Cerkev nimajo več dragocenega zlatega posodja, ne več dragih oblačil. Edino na gradovih bi se dalo še kaj dobiti.“

„Morda to pot udarijo na gradove,“ je rekel Kovač.

„Kdaj so pa še?“ se je mogočni Vilibald obregnil ob Kovača. „Ti, Kovač, tvoje beračije bodo spet požgali in vzeli kar imaš, Waldenburg, Kamen in Pusti grad, Blejski grad in vsa gnezda bodo ostala, kakor so. Kvečjemu kako prazno pristavo bodo zapalili. Po cerkvah pa še upajo dobiti plena. Ali ne veste, kako je prisegel Mohamed, ki so mu rekli „Osvajalec“?“

„Kako?“

„Vsej turški vojski je dal razglasiti: „Obljubljam in prisegam pri edinem Bogu, ki je vse ustvaril, da nočem prej zaspati, niti okusiti dobrih jedil, niti pozeletiti kake druge naslade, ne storiti nič dobrega, niti obrniti se proti vzhodu, dokler ne razderem in s kopiti svojega konja ne potepam vseh lesenih, železnih, srebrnih in slikanih bogov, ki so si jih z rokami naredili častilci Kristusovi, dokler ne izbrisem s sveta od vzhoda do zahoda vseh njihovih pregreh.“

„Strašna prisega. Vendar je Turek ni izpolnil.“

„In je ne bo, kakor nam Bog pomagaj,“ je pobožno rekel Vilibald in se je odkril. „Mohamed je že tri leta mrtev, turška kopita pa še niso pogazila znamenj naše vere.“

Možje so umolkli, v srcih je žvela groza, ki je niso mogli pregnati. V njih je vstajal spomin, strašen in živ, spomin na turško vpade, ki so jih ti silovalci možje že morali preživeti. Tedaj so se izmaknili turški sili, ali pa se ji bodo sedaj?

„Praviš da Turki pridejo?“ je vprašal praznik Matija iz Otoč.

„Nič ne pravim,“ se je otresal Vilibald. „Pridejo — ne pridejo, letos — drugo leto kdo bi vedel!“

„Ali ti Leopold o tem ni govoril?“ je spet vprašal Pankrac.

„Je,“ je že zadržno odgovoril Vilibald. Jezno je strel dolge, črne svobodnjaške kodre, ki so že začeli svieti.

„Na našo kožo iz Turkov norce brije.“

zato se je marsikateri fant ozrl za njo. Ana pa se je že odločila za tovarniškega delavca Ž. I., uslužbenega v tovarni „Jugobruna“. Njemu bratu pa sestrina simpatija ni bila prav nič všeč, na vsak način je hotel, da bi se sestra poročila z nekim bogatim posestnikom v bližini Smlednika. Brat je večkrat prigovarjal sestri, naj vendar pusti tega fanta, da ne bo večno ostala tovarniška delavka. Ker je Ana vztrajala v svoji ljubezni in ni hotela ničesar slišati o možitvi s posestnikom iz Smlednika, je prišlo med bratom in njo večkrat do prepira. Ker je bila Ana rahločutna ji je to neprijateljsko razmerje z bratom šlo precej na živce. Vendar si svojega izvoljenca nikakor ni mogla izbiti iz glave.

Letos na praznik sv. Treh kraljev je šla Hribarjeva v spremstvu svojega Ž. I. in treh tovarišic k večerni predstavi v kino „Narodni dom“. Domov se je vrnila okrog 11. ure zvečer. Ze prihodnji dan je bil o tem obveščen Anin brat, ki je na vse zgodaj prišel ves razburjen v sestrično stanovanje in jo začel zmerjati. Dekle se je razjezilo in mu zabrusilo v obraz, da se nima prav nič vtikavati v njene osebne zadeve, beseda je dala besedo, dokler se ni brat toliko spozabil, da jo je parkrat udaril. Ana je začela na glas jokati in odločno dejala, da je v bodoče ne bo več tepel. Nemudoma se je oblekla in zbežala iz stanovanja v smeri proti Kranju.

Brat se je ustrašil, da bi si dekle res kaj ne naredilo in je pohitel za njo. Dohitel jo je na kokrškem mostu in ji rekel, če misli v vodo skočiti, naj to stori takoj. Ana je na videz mirno odgovorila, da ne misli storiti samomora in da se bo vrnila domov.

Kod je nesrečno dekle tavalo tisto dopoldne ni znano. Ob 2. popoldne je prišla v tovarno „Intex“ in tam delala do večera. Tisti večer pa je izginila za dekletom vsaka sled.

Poziv!

Podpisana davčna uprava poziva ponovno vse delodajalce, ki zaposlujejo HISNO SLUZINČAD, da si nabavijo NAJKASNEJE DO 31. JANUARJA 1939. za vsakega posla DAVČNO KARTO, ker jih sicer zadene v smislu določil čl. 95 zakona o neposrednih davkih STROGA KAZEN v PETKRATNEM iznosu rednih davčin poleg takse za razsodbo po 11. art. post. 229 taks. zakona.

DAVČNA UPRAVA V KRANJU.

Velika gospodarska razstava v Kranju

Ze par let se Kranj pripravlja, da priredi mogočen „Gorenjski teden“, ki naj bi predstavljal ves gospodarski in kulturni napredek našega kota. Pomanjkanje primerne prostora pa je bil glavni vzrok, da ta namera še ni bila izpeljana tako, kot so predstavniki skoraj vseh panog našega gospodarstva že nekolikokrat sklepali na raznih sestankih. Za naš razvijajoči se gorenjski kot bi bilo velike važnosti pokazati javnosti kaj lahko nudi in koliko je napredoval. To pa je mogoče in uspešno le takrat, ako sodelujejo vsi činitelji, kateri predstavljajo gospodarski in kulturni razmah. Vedno večje potrebe, vedno večja industrializacija nujno zahtevata, da se vse panoge našega narodnega gospodarstva prilagode času in njegovim potrebam. Tudi tujsko prometni cilji se ne bi križali s takimi prireditvami, kakor ne bi trepelo mesto samo, ako se privabi čimveč obiskovalcev.

Ze prejšnje tri razstave, ki pa so vse bile prirejene v manjšem obsegu, so pokazale, da je Kranj sposoben, da povabi k sodelovanju ves gorenjski kot. Ker ni bilo reprezentativnega prostora za kaj večjega, smo morali čakati na dovršitev nove šole ter je g. župan sklical tozadevni sestanek kjer se je določil prostor. Šolski odbor je z manjšimi pridržki dovolil uporabo nove šole, tako da je sedaj treba samo začeti z delom. Obrtni odsek je že zadnje

nedeljo sklical sestanek ter v glavnem razmotrival, kdaj in v kakšnem smislu bi se vse to izvedlo. Ker pa je potrebno tu sodelovanje vseh krogov, se vrši širši sestanek v nedeljo, dne 29. jan. ob 9. uri v dvorani hotela „Stara pošta“.

Vsem sodrugom v album

V Železni Kapli, tik za našo državno mejo v sosedni državi, je bil nekdanji župan Franc Haderlap. Ko so bili leta 1934. znani neredi — požig sodne palače na Dunaju — jo je ta župan potegnil v Rusijo. Pred tedni pa se je vrnil ves poboljšani in spokorjen. Imel je silno težke čase. Sedaj bo pisal brošure o komunističnem „raju“, v katerem je dovolj stradanja in težav. Če dobimo te brošure, bomo priobčili njih vsebino, da bi se ob njej naslajali vsi oni, ki mislijo, da se jim pri nas dela kaka krivica.

Tedenske novice

IZ UREDNIŠTVA

Radi praznika v četrtek dne 2. februarja prosimo vse sodelavce in dopisnike, da nam svoje prispevke pošljejo najkasneje do srede zjutraj.

KRANJ

Narobe svet je vse obrekovalce razveselil, saj so se smejali do solza. Ne zamudite prilike zato tudi Vi, saj ponovijo to komedijo v Ljudskem domu v nedeljo, dne 29. t. m. ob 4. uri popoldne.

Mala tombola bo na gasilski prireditvi dne 4. februarja največja senzacija večera. Ta družabna igra se bo vršila ob polnočnem odmoru ter bo trajala le 30 minut. Številke bodo klicane kakor na običajni jesenski tomboli. Prva tablica na kateri bodo izklicanih 5 števil v eni vrsti, bo zadela tudi prvi dobiček t. j. najnovejši Philips Radio v vrednosti din 5.200. Tudi vsi ostali dobitki bodo na enak način pridobljeni. Oglejte si razstveni paviljon na Mestnem trgu in cenite vrednost dobitkov. Opozorjamo, da stane tablica k igri v predprodaji din 3.-, na večer priredite pa din 4.-.

Valilo na sestanek radi dogovorov o „Gorenjskem tednu“, kateri se vrši v nedeljo, dne 29. januarja v dvorani hotela „Stara pošta“, ob 9. uri popoldne. Prosim vse, ki bi bili pripravljeni sodelovati na razstavi, da se tega zborovanja udeležite. Razstveni odbor.

Cebelarstva podružnica v Kranju vabi vse člane in prijatelje čebelic, da se udeležijo predavanja, katero bo v nedeljo 5. februarja v hotelu „Stara pošta“ v lovski sobi ob polni 2. uri popoldne.

Predaval bo čebelarški referent pri kr. banški upravi v Ljubljani g. Okorn Jože „O plemenjenju in vzreji čistokrvnih matič v prašičkih in o napredku čebelarstva v inozemstvu.“

Predavanje bo zelo poučno, da se bomo znali ravnati kako moramo urejevati čebelice, da bodo zopet zaslovene tudi po čistokrvni svoji pasmi, po kateri je veliko povpraševanje v inozemstvu.

Zato se prijatelji udeležite polnoštevno tega predavanja, da se skupno pogovorimo, kako bomo prišli za delo, da se bo čebelarstvo povzdignilo na dostojno višino.

Opozorjamo na današnji oglas gasilskega družabnega večera v soboto 4. februarja v Narodnem domu.

Delavski koledarček za l. 1939 ima še v zalogi Zveza združenih delavcev v Kranju. Zato naj si ga vsak kdor ga še nima, preskrbi.

V njem so skoro vsa delavska pravila in razne tabele. Koledarček stane samo 8. din in se dobi v knjižnici Ljudskega doma v Kranju. Pisarna je odprta vsak delavnik od 3. do 7. ure popoldne. Delavci in delavke — poslužujete se svoje pisarne — v njej boste dobili vse informacije, ki se tičejo delavskega stanu.

Oddaja občinskih dohodkov v zakup. Občina Kranj bo oddala na javni dražbi v zakup občinske dohodke za čas od prvega aprila 1939. do 31. marca 1940. in sicer občinski tehtnici pri kolodvoru in pred „Bekselnom“ ter sejmnino na Mestnem trgu. Dražba se vrši v torek, dne 31. januarja 1939. ob 11. uri v občinski pisarni, kjer so na vpogled med urami tozadevni pogoji.

Solea krema je najboljšo sredstvo, da obvaruje Vašo kožo in Vaš obraz. Ob vsakem vremenu: soncu, dežju in snegu! Cena din 3.-, 5.-, 10.-.

Sladkor za spomladansko krmljenje čebel. Zveza gorenjskih čebelarških podružnic Antona Janše v Kranju opozarja vse čebelarje — člane podružnic, ki so včlanjene v tej Zvezi, da se čimprej odločijo za nakup sladkorja za krmljenje čebel ter izročijo denar za sladkor, kolikor ga nameravajo za svoje čebele (po 5 kg na en panj) naročiti tajniku svoje podružnice.

Gg. tajniki se v interesu članov naprošajo, da sestavijo spisek naročnikov sladkorja, enak kakor je bilo to n. pr. podružnicam že svojčas sporočeno. Zaključene spiske je dostaviti Zvezi, denar pa odnesti odnosno poslati Združni gospodarski banki, podružnici v Kranju pod označbo „za sladkorni sklad“ najkasneje do 10. februarja t. l.

Ako imate kurja očesa in se Vam dela trda koža, pridite v našo higienično urejeno pedikuro, kjer Vam naš pediker odstrani vse te neprijetnosti brez bolečin in brez kemičnih sredstev za din 6.-. Ne mučite se s krpanjem nogavic, ker Vam za malo denarja strokovnjaško popravimo moške, ženske in otroške nogavice. Samo pri Bata.

Delavski šljod priredi v nedeljo, dne 29. t. m. Zveza združenih delavcev v dvorani Ljudskega doma v Kranju ob 9. uri popoldne.

Na tem shodu bosta med drugim govorila: g. Preželj Franc centralni tajnik ZZZ iz Ljubljane in g. Smresu Rudolf, glavni referent O. U. Z. D. iz Ljubljane.

Govorilo se bo v splošnem o boljši bodočnosti in pravicah slovenskega delavstva.

Ker je ta shod za kranjsko tekstilno delavstvo velikega pomena, vabimo vse delavstvo, da se ga udeleži. Za člane ZZZ je udeležba obvezna.

Razglas. Vsi lastniki biciklov se pozivajo, da prijavijo svoje bicikle do 31. januarja 1939. pri policijski straži v Kranju in plačajo predpisane pristojbine v znesku din 21.-. Če pa je prometna knjižnica že popisana pa din 26.-.

Kdor v določenem roku ne bi prijavil svojega bicikla, bo moral plačati trikratno letno takso.

Prijave biciklov se dobijo pri okrajnem načelstvu v Kranju in to samo ob ponedeljkih in petkih popoldne.

Lastniki fijakarjev naj se radi plačila letne takse zglase pri okrajnem načelstvu v Kranju. Občina Kranj.

Solea krema 3.-, 5.-, 10.-, milo 7.50. Za trgovce po orig. tovarniških cenah. Glavno zastopstvo za Gorenjsko:

HINKO PODJAVORSEK - KRANJ.

Kinoobiskovalcem! Dravska finančna direkcija je izdala s št. 1469-V z dne 13. 1. 1939. odlok, ki se glasi: „Kinoobiskovalci dravske banovine se opozarjajo, da morajo pri posetu kinematografskih predstav zasesti svoja mesta točno po označbi na vstopnicah, sicer se krši finančni zakon ter se ob vsaki ugotovitvi takega prestopka mora predpisati kazen. Dravska finančna direkcija.“ — Združenje kinematografskih podjetij dravske banovine vljudno opozarjajo cenj. kinoobiskovalce, da ta odlok upoštevajo.

SMARTIN PRI KRANJU

Kino Šmartinski dom nam bo ta teden v soboto in nedeljo prikazal nemški film „Traumulus (Sanjav profesor) po tragični komediji Arna Holza in Oskarja Jerscheke. Gimnazijska tragedija. Trpko življenje srednješolcev je najpopolnejše izrealizirano v tem filmu. Usoda študenta, ki se je zagledal v mlado igralko in nato iz strahu pred direktorjem napravil samomor. Direktor Niemer (Emil Jannings) trd ves zatopljen v antiko, rimščino in grščino je popolnoma napačno vzgajal mladino in jo tiral v — smrt. Tajno združenje srednješolcev „Anti Tyranija“ je bilo na svojem shodu policijsko razgnano. Film je skratka zanimiv in je še ostanek dobre produkcije nemškega filma, ki danes rapidno pada.

SKOFJA LOKA

Za proslavo rojstnega dne Nj. Vis. princa Tomislava je imela tudi naša vrla gasilska četa svojo sv. mašo v nedeljo v župni cerkvi.

Huh pretep. V nedeljo zvečer je v gostilni bivšega starološkega župana Antona Hafnerja prišlo do hudega pretepa med fanti domačini in podoficirji. Sad pretepa je ta, da je eden

Neveste, še je čas

da kupite kuhinjsko posodo, jedilno orodje, mlinčke, likalnice, slike, oledala in vse, kar rabite za gospodinjstvo, po izjemno nizkih cenah.

Hlebš steklarina Kranj

vojakov obležal mrtev, drugi pa se bori s smrtjo.

Zivahna stavbna sezona se obeta tudi letos v našem mestu in okolici. Zlasti se bo zidalo več večjih in manjših stavb ob kolodvorski cesti. Tudi javna dela se bodo nadaljevala.

Cankarjeva proslava v uprizoritvijo enega izmed najbolj monumentalnih njegovih del „Hlapec Jernej in njegova pravica“ je preložena in bo uprizorjena z istim sporedom na Svečnico ob 8. uri v Društvenem domu.

Upamo, da bo letošnje leto zapel tudi v našem farnem stolpu po 22 letih zopet veliki zvon. Tako se bo tudi naše mesto iznečilo te sramote, da smo brez velikega zvona. Saj imajo kompletne zvonove že vse podružnice in fare daleč naokoli.

Tudi nov križev pot bo dobila naša farna cerkev v letošnjem letu.

STARA LOKA

Prosvetno društvo Stara Loka se za predpust tudi pripravila in bo 5. februarja 1939. odigralo znamenito komedijo: „Pri belém konjčku.“ Med odmori bo igrala domača godba, tako da bo vse razpoloženo za veselico, ki jo bodo isto popoldne pripravili starološki gasilci. Igra ne bo dolga, odmori čisto kratki — brez spreminjanja — zato na 5. februar ne pozabite!

OLŠEVEK

Ko smo zidali, smo trdo molčali...

Zdaj pa smo veseli, spet glasimo povzeli. No, z griča, z vasice sprejmite novice:

Hvala Bogu! Po velikem trudu in skrbeh smo novo dvorano v prosvetnem domu za silo dozidali in dokončali. Dvorana nam je uspela, kakor smo si želeli. Pa tudi naše goste in gledalce bo razveseljevala s krasnim razgledom po okolici. Seveda manjka še mnogo, zdaj v veliki naglici in v gorečnosti delamo in izvršujemo gledališki oder, ker o svečnici in nedeljo po svečnici že igramo komedijo „Namišljeni bolnik“ ter uvodni prizor „Pozdrav novi dvorani“. Takoj v postu sledi zopet pretresljiva drama „Hasan-aginica“. Bomo morali biti res vsestransko pridni, ker smo še naredili precej „pufa“. Natančen spored prireditev naznanimo prihodnjič.

NAKLO

Dekliški krožek Prosvetnega društva v Naklem uprizori v nedeljo, dne 29. januarja ob 3. uri popoldne v Stari šoli v Naklem zgodovinsko igro štiridejanko „Skrivnostna zaroka“ in šaljivo tridejanko: „Nevesta iz Amerike“. Obe igri bomo ponovili naslednjo nedeljo, dne 5. februarja 1939. Pridite in se z nami nasmejete. K obilni udeležbi vabi odbor.

PREDDVOR

Krajevna Kmečka zveza priredi potom glavne odbora KZ iz Ljubljane kakor že dne 24. januarja tudi še 14. februarja kmetijsko-zadružni tečaj v Preddvoru.

Tečaj se vrši v Ljudskem domu v Preddvoru ob 8. uri zjutraj. Predavatelji, ki pridejo iz Ljubljane, bodo predavali o najbolj perečih zadevah kmečkega delovnega človeka. Vabimo vse brez izjeme, kar je kmečkega in kar se čuti kmeta, gospodarje, gospodinj, fante in dekleta, da se udeležijo tega tečaja. Pokazimo, da tudi kmetje znamo ceniti strokovno delo v naši organizaciji.

Tatvina. V četrtek, dne 12. januarja, še bolj pa v petek, se je raznesla novica, da je bila pri posestniku Janezu Šenku iz Nove vasi ukradena večja vsota denarja. Pred par dnevi je prodal prašiče ter imel denar spravljene doma. V petek zjutraj so orožniki iz Preddvora ugotovili sledeče:

Prejšnji dan se je zadrževal v Novi vasi neki Gajšek Maks, star okoli 26 let, ki je govoril precej samozavestno z mlajšim sinom posestnika Ekarja ter mu celo ponudil cigareto „Moravo“. Kot je bilo pozneje ugotovljeno, je bilo to tik po tatvini pri sosedu Šenku. Takoj nato se je napotil proti Pred-

Slike za nove delavske knjižice

dobite najlepše in najcenejše pri

Foto Jug - Kranj

Kdor se hoče dobro in veselo zabavati, naj se potruzi v hotel

„Kranjski dvor“ k PETERLINU

kjer se toči v prijetnih, moderno opremljenih prostorih, priznana izborni dolenski cviček, fina ljutomerska in haloška naravna izbrana vina, kakor tudi zajamčeno pristni, prvovrstni, originalni, zdravilni „DINGAČ“, priporočljiv posebno za oslabele. Vsa vina dobavljena direktno od vinogradnikov. Čez ulico 2 din ceneje. Ob vsakem času na razpolago topla in mrzla jedila.

Za obisk najvljudneje vabita in se priporočata

Miro in Angela Peterlin

ESPERANTO

Tečaj vodi Damjan Vahen.

Na pobudo Esperantskega društva „Zelena zvezda“ v Kranju bo naš list prinašal v kratkih sestavkih lekcije esperantskega jezika, da ustreže svojim bralcem, ki se zanimajo za ta mednarodni jezik. Tečaj vodi tajnik Slovenske esperantske zveze g. Damijan Vahen. Priporočamo našim čitateljem, da se te izredne prilike, ki jim jo nudi naš list v obilni meri poslužijo.

*

Kakor v vsakem jeziku, tako tudi v esperantu sestavljamo stavke iz besed, besede iz zlogov, zloge iz glasov. Pisani glasovi so črke.

ABECEDA je v esperantu sestavljena iz latinskih črk, ki se razlikujejo od slovenskih le: ĉ = ĉ, ĝ = dž, ĵ = ž, ŝ = ŝ, ĥ = (ostri h), ŭ = (kratki u).

Kakor v slovenski abecedi, tako imamo tudi v esperantu soglasnike in samoglasnike. Samoglasniki so: a, e, i, o in u, vse ostale črke (glasovi) pa so soglasniki.

ŭ se piše samo za samoglasnikoma a ali e, tako aŭ ali eŭ in u izgovarja kot dvoglasnik, ki lahko tvori sam zase zlog, tako:

aŭ - di = slišati; Eŭ - ro - po = Evropa.

V esperantu se piše tako, kakor se govori, naglas pa stoji vedno na predzadnjem zlogu, tako:

familio = družina; Decembro = December.

Z veliko začetnico pišemo na začetku stavka, lastna imena (imena oseb, rek, dežel, itd.) imena mesecev, držav in besedo Dio = Bog, kjer stoji ta beseda kot lastno ime.

SAMOSTALNIK: je beseda, ki pomeni različne predmete, osebe, živali, reči, stvari, lastnosti itd., ter se končuje na -o, tako: vivo = življenje, amo = ljubezen, vorto = beseda, domo = hiša.

PRIDEVNIK: je beseda, ki nam pove kakšen ali čigav je predmet, reč, oseba, stvar itd. in se prideva samostalniku ter se končuje na -a, tako:

bela = lep, bona = dober.

Pridevniška končnica -a je za vse tri spole.

bela vivo = lepo življenje

granda domo = velika hiša

bona patro = dober oče.

Pridevnik se ujema s samostalnikom v sklonu in številu.

V esperantu imamo ednino in množino, dvojino nimamo in jo izražamo z množino.

MNOŽINO naznačimo, če dodamo samostalniku ali pridevniku končnico -j, tako:

domoj = hiše, homoj = ljudje

bona homo = dober človek

bonaj homoj = dobri ljudje

granda domo = velika hiša

grandaj domoj = velike hiše.

GLAGOL: je beseda, ki pomeni dejanje ali stanje in ima v nedoločniku končnico -i, tako:

ami = ljubiti, vivi = živeti.

Primerjaj:

vivo = življenje,

viva = živ, živa, živo,

vivi = živeti.

Če glagolu v nedoločniku odbijemo končnico -i, dobimo deblo ali koren besede.

am-i, viv-i, aŭd-i

BESEDE: iri = iti, danci = plesati, dormi = spat, suferi = trpeti.

PRISLOV: je beseda, ki stoji na vprašanja: kako?, kje?, kdaj?, koliko?, in se končuje v esperantu na -e, tako:

bela = lepo, bone = dobro

multe = mnogo, hele = svetlo.

hela tago = svetel dan

helaj tagoj = svetli dnevi

BESEDE: mateno = jutro, tago = dar, nokto = noč, vespero = večer, vespere = zvečer, nokte = ponoči, matene = zjutraj.

laŭte paroli = glasno govoriti

laŭta parolo = glasen govor

longe dormi = dolgo spati

longa dormo = dolgo spanje.

Kakor v slovensčini, tako tudi v esperantu lahko pred samostalnikom stojita dva ali več pridevnikov, ki jih vezemo z veznikom.

VEZNIK: je beseda, ki veže dve besedi ali dva stavka v celoto.

kaj = in, ankaŭ = tudi

se = če, ako, aŭ = ali

belaj kaj helaj tagoj = lepi in svetli dnevi.

bela kaj hela tago = lep in svetel dan.

(Se bo nadaljevalo.)

in bil takoj na sumu, da je on tat. Orožniki so takoj ukrenili potrebno, da se tat čimpreje izsledi. Tat je ukradel iz nezaklenjene podstrešne sobe ob poli 5. uri popoldne, ko so bili vsi domači v „hiši“, 1705 dinarje in zlato oro.

Kljub drznosti, s katero je kradel, pa Gajšek ni imel sreče. Odpeljal se je v Ljubljano, kjer ga je k sreči srečal detektiv in ker se mu je zdelo njegovo obnašanje sumljivo, ga je povabil na policijo, četudi ni vedel za tatvino v Preddvoru. Kmalu pa se je pokazalo, da imajo v rokah predrznega zmikavca, ki je že znan policiji, saj je pred kratkim prišel iz prisilne delavnice. Radi vestnosti policijskih organov in orgaznikov, bo dobil Janez Senk skoro ves denar nazaj, zmikavec pa plačilo v sodnih zaporih. Zanimivo pri vsej stvari pa je to, kako so v zadnjem času postali razni „brezposelni“ naravnost nevarni za tujo lastnino, da si celo pri belem dnevu upajo v tujo hišo z namenom, da krade.

Prostovoljna gasilska četa v Preddvoru ima svoj redni letni občni zbor dne 29. januarja ob 3. uri popoldne v občinski hiši. Letos bodo imeli gasilci lahko delo pri občnem zboru, saj so se to leto pokazali zelo agilne in delavne. Upamo, da bodo drugo leto zborovali že v lastnih prostorih v svojem domu, ki bo v kras in ponos vse fare ne samo gasilcev.

CERKLJE

V zadnjem „Gorenju“ smo objavili, da bo v Cerkljah opereta? Pa nekateri niso verjeli! „Čevljar in vrag“ in smeča polna spevoigra „Ponočnjaki“ bodo zabavali vse pevce, pevke, prijatelje petja in zabave. Zato jih moramo obiskati. Posebno pa še domači farani, saj nam pevci prepevajo vsako nedeljo in praznik pri sv. maši, pri vsaki slavnosti in tudi na zadnji poti ob pogrebi.

Pevci pa pravijo: V nedeljo dne 29. januarja vam nudimo vesele zabave, ki je za tako malenkostno vstopnino ne najdete nikjer na deželi. Obenem pa boste s tem prispevali za naše cerkvene orgle, ki so nam tako potrebne. Vsak obiskovalec bo še po prireditvi vesel.

ker bo naše pesmi glas še v spanju zibal Vas.

Fantovski odsek sporoča, da so se pričele redne telovadne ure za člane v ponedeljskih zvečer ob 8. uri. Pevske vaje se vrše v sredah, sestanki pa v četrkih. Vsi prijatelji poštene izobrazbe vabljeni v naš krog!

Knjižnica Prosvetnega društva posluje samo ob nedeljah in praznikih od 11. do 12 ure in od 1. do 2. ure. V knjižnici se nahaja 808 knjig, od katerih je bilo preteklo leto izposojenih 611.

V Vopovljah je v petek 19. jan. umrl posestnik Janez Urh v 69. letu starosti. Na zadnji poti ga je spremljala tudi Farna godba. Naj v miru počiva!

Antonov sejem je bil še kar dobro obiskan. Zlasti je bilo živahno na živinskem trgu, ter je prišlo precej kupcev, tako da so bili zlasti prašiči kmalu razprodani.

V januarju se na občini popravlja volilni imenik. Kdor ni gotov, ali je vpisan, naj se na občini prepriča in poskrbi, da se v imenik vpiše.—

Širša seja ZAKŠ

V nedeljo 8. t. m. so se zbrali v Celju predsedniki podružnic Zveze absolventov kmetijskih šol (ZAKŠ). Na seji so bili sprejeti zelo važni sklepi glede gledanja absolventov na kmečka vprašanja. Enotnost organizacije je bila tudi to pot poudarjena z izvolitvijo novega odbora in je bil za predsednika zopet izbran Ovsenik Janez iz Predoselj, nadalje so bili izvoljeni v odbor: Knuplež iz Maribora, Prijatelj iz Sodražice, Zolnir iz Ljubljane, Knific iz Mednega, Prešeren iz Novega mesta, Vodlan iz Sv. Jurija, Jerala iz Vodice, Revanšek iz Maribora in Marinič iz Ptuj. Društvo je pričelo izdajati svoje glasilo „Mlada Brazda“. Na zborovanju se je odobrilo nadaljevanje sodelovanja s Kmečko zvezo.

Obrtništvo

Pretečeni ponedeljek smo začeli pomemben tečaj o novodobnih primočkih za pleskarje. Banska uprava je potom svojega pospeševalnega urada poslala kot učitelja g. Martijana, ki je v tej zroki visoko izobražen in je svoje sposobnosti pridobil v inozemstvu ter potom svojega dolgoletnega praktičnega dela, saj je njegovo podjetje eno med prvimi. Že prve dni se opaža silno zanimanje, saj obiskujejo ta tečaj tudi obrtniki iz sosednih okrajev. Za to veliko uvidevnost kr. banske uprave je naše združenje zelo hvaležno, enako tudi g. županu, ki nam je dovolil lepe in svetle prostore v bivši dekliški šoli na Pungratu. O uspehih, ki bodo brez dvoma sledili temu velikemu obisku, saj je preko 50 obiskovalcev, bomo še poročali.

Obrtno združenje.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0'50. Najmanjši znesek je 6 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane i. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKS, tapetnik Na skali 5 (v hiši g. Šipica).

Oddam takoj novo opremljeno sobo z zajtrkom mirni gospodični. Naslov v upravi.

Dvosobno sončno stanovanje s kopalnico in pritliklinami oddam s 1. marcem. Klanc 70.

Kotim stavbno parcelo v Kranju ob državni cesti proti Trziču. Naslov v upravi.

Išče se v Kranju večje skladišče za marc. Naslov v upravi.

Prodajam 3 navadne kompletne postelje in nekaj sobne opreme. Blejska cesta 5.

Proda se radi selitve skoraj nova kompletna spalna oprava in kuhinjska omara po zelo nizki ceni. Naslov v upravi.

Nasproti kolodvoru Križe se odda v najem ali prodaj enostanovanjska hiša, primerna tudi za kako trgovino. Toporš J. Kokrica.

Gramofon, dobro ohranjen in citre po nizki ceni prodajam. Voglje 31, p. Šenčur.

Italijanščine se žele učiti 3 gospodične. Dopiše z navedbo honorarja na upravo „Gorenjca“.

Iščem enosobno stanovanje s pritliklinami za takoj. Naslov v upravi.

Upokojenec poštnjak s sedežem v Kranju ali okolici, več delno manipulacije z lesom, naj se javi z dopisom pod „Postranski zaslužek“ upravi „Gorenjca“.

Novoporočeni!

Najlepše in najcenejše spominske slike na poroko Vam izvrši

Foto Jug - Kranj

Vsak petek sveže morske ribe. Toči se zajamčeno originalni DINGAČ.

Hotel „Stara pošta“, Kranj

Ženini in neveste!

S pri nas izdelanim prstanom zvezan zakon bo srečen in pot v življenje bo s cvetjem posuta.

B. RANGUS
zlatar in sodni cenilec v Kranju

Zlato in srebro kupujem po najvišji dnevni ceni!

Take ure od 100 din dalje

14 karatni zlati prstani že od 70 din dalje

14 karatni zlati uhani že od 60 din dalje

KRANJ

v soboto 4. febr. ob 8. uri zv. v vseh prostorih Nar. doma

Gasilski družabni večer

VINSKI SEJEM KEGLANJE
Pokušnja likerjev, piva, miner. vode

MALA TOMBOLA

v polnočnem odmoru: igra na 5 številc v eni vrsti!

Visokovredni **Philips RADIO** Zadnji model
dobitki: Din 5.200.—

blago za obleke, športni predmeti, razni servisi, usnje, čevlji, itd. razstavljeni v šotoru na Mestnem trgu v Kranju

Tablice za igro v predprodaji po **din 3.-**,
na večer prireditve po **4.-**.

Vstopnina din 6.-, gasilci din 2.-.

Prebitek za nov gas. dom.